

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

14 septembrie 2023*

„Trimitere preliminară – Accize – Directiva 2008/118/CE – Articolul 16 – Regimul antrepozitului fiscal – Condiții pentru acordarea unei autorizații pentru deschiderea și exploatarea unui antrepozit fiscal de către un antrepozitar autorizat – Nerespectarea acestor condiții – Retrageră definitivă a autorizației aplicate cumulativ impunerii unei sancțiuni financiare – Articolul 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Principiul *ne bis in idem* – Proportionalitate”

În cauza C-820/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ al Orașului Sofia, Bulgaria), prin decizia din 9 decembrie 2021, primită de Curte la 28 decembrie 2021, în procedura

„Vinal” AD

împotriva

Direktor na Agentsia „Mitnitsi”,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul C. Lycourgos, președinte de cameră, doamna L. S. Rossi, domnii J.-C. Bonichot (raportor) și S. Rodin și doamna O. Spineanu-Matei, judecători,

avocat general: doamna T. Ćapeta,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru „Vinal” AD, de N. Boshnakova-Dimova, avocat;
- pentru Direktor na Agentsia „Mitnitsi”, de P. Gerenski și P. Tonev;
- pentru guvernul bulgar, de M. Georgieva, T. Mitova, E. Petranova și L. Zaharieva, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: bulgara.

- pentru guvernul spaniol, de I. Herranz Elizalde, în calitate de agent;
 - pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de A. Collabolletta, avvocato dello Stato;
 - pentru Comisia Europeană, de M. Björkland și D. Drambozova, în calitate de agenți,
- având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,
- pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea principiului egalității de tratament și a articolului 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118/CE a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind regimul general al accizelor și de abrogare a Directivei 92/12/CEE (JO 2009, L 9, p. 12).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între „Vinal” AD, un antrepozitar autorizat, pe de o parte, și Direktor na Agentsia „Mitnitsi” (directorul Agenției Vămirilor, Bulgaria), pe de altă parte, în legătură cu o decizie prin care acesta din urmă a retras licența de exploatare a unui antrepozit fiscal, în sensul Directivei 2008/118, ca urmare a unei încălcări grave a regimului accizelor, care a condus de asemenea la o sancțiune financiară.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2008/118

- 3 Considerentele (10), (15) și (16) ale Directivei 2008/118 aveau următorul cuprins:
 - „(10) Modalitățile de percepere și restituire a [accizelor] au un impact asupra bunei funcționări a pieței interne și, prin urmare, ar trebui să se bazeze pe criterii nediscriminatorii.
 - [...]
 - (15) Dat fiind faptul că trebuie să se realizeze controale la unitățile de producție și de depozitare pentru a se asigura perceperea datoriilor fiscale, în scopul facilitării acestor controale este necesar să se mențină un sistem de antrepozite, supuse autorizării de către autoritățile competente.
 - (16) Este necesar, de asemenea, să se stabilească cerințe care trebuie îndeplinite de antrepozitarii autorizați, precum și de comercianții care nu au statut de antrepozitar autorizat.”

4 Articolul 4 din Directiva 2008/118 prevedea:

„În sensul prezentei directive și al dispozițiilor sale de punere în aplicare, se aplică următoarele definiții:

1. «antrepozitar autorizat» înseamnă o persoană fizică sau juridică autorizată de autoritățile competente dintr-un stat membru să producă, să transforme, să dețină, să primească sau să expedieze produse accizabile în cadrul activității sale, în regim suspensiv de accize în cadrul unui antrepozit fiscal;

[...]

11. «antrepozit fiscal» înseamnă un loc în care produsele accizabile sunt produse, transformate, deținute, primite sau expediate în regim suspensiv de accize de către un antrepozitar autorizat în cadrul activității sale, sub rezerva anumitor condiții stabilite de autoritățile competente din statul membru în care se află antrepozitul fiscal.”

5 Potrivit articolului 7 alineatul (1) din această directivă, accizele devin exigibile în momentul eliberării pentru consum și în statul membru în care se face eliberarea pentru consum.

6 Articolul 8 alineatul (1) litera (a) din directiva menționată prevedea:

„Persoana plătitoare de accize care au devenit exigibile este:

(a) în ceea ce privește ieșirea unor produse accizabile dintr-un regim suspensiv de accize, astfel cum se menționează la articolul 7 alineatul (2) litera (a):

(i) antrepozitarul autorizat, destinatarul înregistrat sau orice altă persoană care eliberează produsele accizabile din regimul suspensiv de accize sau în numele căreia se efectuează această eliberare și, în cazul ieșirii neregulamentare din antrepozitul fiscal, orice altă persoană care a participat la această ieșire;

[...]”

7 Articolul 15 din aceeași directivă avea următorul cuprins:

„(1) Fiecare stat membru își stabilește propriile norme privind producerea, transformarea și deținerea de produse accizabile, sub rezerva prezentei directive.

(2) Producția, transformarea și deținerea produselor accizabile, atunci când accizele nu au fost plătite, au loc într-un antrepozit fiscal.”

8 Articolul 16 din Directiva 2008/118 prevedea:

„(1) Deschiderea și exploatarea unui antrepozit fiscal de un antrepozitar autorizat sunt supuse autorizării de către autoritățile competente din statul membru în care este situat antrepozitul fiscal.

Autorizația este supusă condițiilor pe care autoritățile au dreptul să le stabilească în scopul de a preveni orice fraudă sau abuz.

(2) Un antrepozitar autorizat are obligația:

- (a) să furnizeze, dacă este necesar, o garanție pentru acoperirea riscului inerent producerii, transformării și deținerii de produse accizabile;
- (b) să respecte cerințele stabilite de statul membru pe teritoriul căruia este situat antrepozitul fiscal;
- (c) să țină, pentru fiecare antrepozit fiscal în parte, evidențe privind stocurile și deplasările de produse accizabile;
- (d) să introducă în antrepozitul său fiscal și să se înscrie în registrul său contabil, după încheierea deplasării, toate produsele accizabile care se deplasează în regim suspensiv de accize, cu excepția cazului în care se aplică articolul 17 alineatul (2);
- (e) să accepte toate acțiunile de monitorizare și controalele vizând stocurile.

[...]

- 9 Articolul 15 alineatul (1) din Directiva (UE) 2020/262 a Consiliului din 19 decembrie 2019 de stabilire a regimului general al accizelor (JO 2020, L 58, p. 4), care a abrogat Directiva 2008/118 cu efect de la 13 februarie 2023, prevede dispoziții identice cu cele ale articolului 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118.

Recomandarea 2000/789/CE

- 10 Articolul 2 alineatul (1) din Recomandarea 2000/789/CE a Comisiei din 29 noiembrie 2000 de stabilire a orientărilor privind autorizarea antrepozitelor, în conformitate cu Directiva 92/12/CEE a Consiliului în ceea ce privește produsele supuse accizelor (JO 2000, L 314, p. 29), prevede:

„Deși statele membre sunt invitate să aplice criteriile stricte pentru acordarea autorizațiilor persoanelor menționate la articolul 1, ar trebui stabilit un echilibru între facilitarea schimburilor comerciale și eficacitatea controalelor.”

- 11 Articolul 7 din această recomandare precizează:

„(1) Autorizația ar trebui, în principiu, să fie anulată sau retrasă numai din motive grave și după o examinare atentă de către autoritățile competente ale statelor membre a situației antrepozitarului.

(2) Anularea sau retragerea autorizației poate avea loc, de exemplu, în următoarele cazuri:

- nerespectarea obligațiilor inerente autorizării;
- provizioane insuficiente pentru garanția solicitată;
- nerespectarea repetată a dispozițiilor în vigoare;
- participarea la infracțiuni;

– evaziunea sau fraudă fiscală.”

Dreptul bulgar

- 12 Articolul 3 alineatul (1) punctul 1 din zakon za aktsizite i danachnite skladove (Legea privind accizele și antrepozitele fiscale), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „ZADS”), prevede că antrepozitarii autorizați și persoanele înregistrate în temeiul acestei legi sunt persoane impozabile în sensul acesteia.
- 13 Articolul 4 punctul 18 din ZADS are următorul cuprins:
„Este «gravă» încălcarea care face obiectul unei decizii de sancționare administrativă definitivă prin care se aplică o sancțiune financiară mai mare de 15 000 [de leva bulgare (BGN) (aproximativ 7 600 de euro)].”
- 14 Articolul 47 alineatul (1) din ZADS prevede:
„Antrepozitarul autorizat poate fi o persoană care:
[...]
5. nu a comis o încălcare gravă sau repetată în sensul prezentei legi, cu excepția cazurilor în care procedura administrativă s-a terminat prin încheierea unei tranzacții.”
- 15 Articolul 53 alineatele (1)-(4) din ZADS prevede:
„(1) Licența de exploatare a unui antrepozit fiscal își încetează efectele:
[...]
3. în cazul retragerii licenței;
[...]
(2) Licența de exploatare a unui antrepozit fiscal se retrage atunci când:
1. antrepozitarul autorizat nu mai îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 47; [...]
[...]
(3) Licența încetează printr-o decizie a directorului Agenției Vămilelor, executorie cu titlu provizoriu de la data emiterii sale, cu excepția cazului în care instanța decide altfel.
(4) Decizia adoptată în temeiul alineatului (3) poate face obiectul unei căi de atac potrivit modalităților prevăzute de Administrativnoprotsesualen kodeks [(Codul de procedură administrativă)].”

16 Potrivit articolului 107h alineatul (1) din ZADS:

„Înainte de adoptarea deciziei de sancționare administrativă și în termen de cel mult 30 de zile de la prezentarea actului de constatare a încălcării în sensul prezentei legi, autoritatea care are competența de a aplica sancțiuni administrative și contravenientul pot încheia o tranzacție prin care să se pună capăt procedurii de sancționare administrativă, cu excepția cazului în care actul imputat constituie o infracțiune.”

17 Articolul 112 alineatul (1) din ZADS prevede:

„O persoană care, deși este obligată la plata accizelor, nu percepe accizele, este pasibilă de o sancțiune pecuniară egală cu dublul cuantumului accizelor nepercepute, fără a putea fi mai mică de 500 BGN.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

18 Vinal este o societate cu sediul în Bulgaria, titulară a unei licențe de exploatare a unui antrepozit fiscal care îi permite să producă, să depoziteze, să primească și să expedieze produse alcoolice accizabile.

19 Această societate a făcut obiectul unui control fiscal în 2017.

20 La 22 decembrie 2017, administrația vamală bulgară a emis o decizie de rectificare a impozitului în cuantum de 4 261,89 BGN (aproximativ 2 180 de euro) pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2012 și 3 mai 2017. Această decizie nu a fost contestată și a rămas definitivă la 5 ianuarie 2018.

21 În plus, pentru perioada cuprinsă între 3 și 10 mai 2017, administrația vamală bulgară a adoptat de asemenea un act de constatare a unei contravenții săvârșite de societatea menționată pentru nerespectarea obligației de percepere a accizelor exigibile.

22 La 24 ianuarie 2018, administrația vamală bulgară a aplicat Vinal, pentru acest motiv, o sancțiune pecuniară egală cu dublul cuantumului accizelor nepercepute, în temeiul articolului 112 alineatul (1) din ZADS, respectiv un cuantum de 248 978 BGN (aproximativ 128 000 de euro).

23 Această sancțiune a fost confirmată printr-o hotărâre din 16 ianuarie 2020, rămasă definitivă.

24 La 11 februarie 2020, directorul Agenției Vămilelor a retras, ca urmare a acestei hotărâri definitive, licența de exploatare a antrepozitului fiscal care fusese acordată Vinal.

25 Această societate a sesizat Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ al Orașului Sofia, Bulgaria) cu o cerere de anulare a acestei decizii.

26 Această instanță ridică problema conformității legislației naționale aplicabile cu dreptul Uniunii și în special cu Directiva 2008/118.

27 În acest context, Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ al Orașului Sofia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări:

- „1) Cum trebuie interpretat articolul 16 alineatul (1) din [Directiva 2008/118], în partea în care se prevede că autorizația pentru deschiderea și exploatarea unui antrepozit fiscal este supusă condițiilor pe care autoritățile au dreptul să le stabilească în scopul de a preveni orice fraudă sau abuz, și care trebuie să fie conținutul acestor condiții pentru ca obiectivele prevenirii fraudelor sau abuzurilor să poată fi atinse?
- 2) Cum trebuie interpretată interdicția discriminării în sensul considerentului (10) al [Directivei 2008/118]?
- 3) Cum trebuie interpretate dispozițiile menționate și trebuie ele interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale, precum cea prevăzută la articolul 53 alineatul (1) punctul 3 coroborat cu articolul 47 alineatul (1) punctul 5 din ZADS, în cazul în care această dispoziție prevede, pe lângă o sancțiune deja aplicată pentru aceeași infracțiune, retragerea obligatorie a licenței pentru viitor, efectuată fără întârziere și pentru o durată nelimitată?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și a treia întrebare

- 28 Prin intermediul primei și al celei de a treia întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede retragerea unei licențe de exploatare a unui antrepozit fiscal în cazul unei încălcări a regimului accizelor considerate gravă de reglementarea națională, în mod cumulativ cu o sancțiune financiară deja aplicată pentru aceleași fapte.
- 29 Trebuie amintit că, potrivit articolului 15 alineatul (1) din Directiva 2008/118, fiecare stat membru își stabilește propriile norme privind producerea, transformarea și deținerea de produse accizabile, sub rezerva acesteia, alineatul (2) al acestui articol 15 precizând în plus că producția, transformarea și deținerea produselor accizabile, atunci când accizele nu au fost plătite, au loc într-un antrepozit fiscal.
- 30 În ceea ce privește regimul de autorizare a unui asemenea antrepozit, articolul 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118 precizează, pe de o parte, la primul paragraf, că deschiderea și exploatarea unui antrepozit fiscal de un antrepozitar autorizat sunt supuse autorizării de către autoritățile competente din statul membru în care este situat antrepozitul fiscal și, pe de altă parte, la al doilea paragraf, că această autorizație este supusă „condițiilor pe care autoritățile au dreptul să le stabilească în scopul de a preveni orice fraudă sau abuz”.
- 31 În plus, rezultă din jurisprudența Curții că, în domeniul de aplicare al Directivei 2008/118, în general, prevenirea fraudei și a abuzurilor constituie un obiectiv comun atât al dreptului Uniunii, cât și al dreptului statelor membre. Astfel, pe de o parte, acestea din urmă au un interes legitim să ia măsurile adecvate pentru protejarea intereselor lor financiare, iar, pe de altă parte, combaterea fraudei, a evaziunii fiscale și a eventualelor abuzuri este un obiectiv urmărit de această directivă, fapt confirmat de considerentele (15) și (16), precum și de articolul 16 din aceasta (a se vedea în

acest sens Hotărârea din 13 ianuarie 2022, MONO, C-326/20, EU:C:2022:7, punctele 28 și 32, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 25).

- 32 În speță, din dosarul de care dispune Curtea reiese că atât sancțiunea financiară aplicată Vinal, cât și retragerea licenței sale de exploatare a unui antrepozit fiscal au fost adoptate ca urmare a unei încălcări a regimului accizelor săvârșite de aceasta și considerată gravă de reglementarea națională. Or, interdicția de a săvârși o asemenea infracțiune corespunde prin natura sa uneia dintre condițiile pe care autoritățile au dreptul să le stabilească în scopul de a preveni orice fraudă sau abuz în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118.
- 33 În plus, trebuie arătat că nu rezultă nici din modul de redactare, nici din obiectivul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118, nici chiar din celelalte dispoziții ale acestei directive că un asemenea sistem de sancțiuni nu ar fi conform cu aceasta.
- 34 Cu toate acestea, potrivit de asemenea unei jurisprudențe constante, deși, în lipsa unei armonizări a legislației Uniunii în domeniul sancțiunilor aplicabile în caz de nerespectare a condițiilor prevăzute de un regim instituit prin această legislație, statele membre sunt competente să aleagă sancțiunile care le par adecvate, ele sunt obligate să își exercite competențele cu respectarea dreptului Uniunii și a principiilor sale generale, printre care figurează în special principiul *ne bis in idem* care a fost consacrat la articolul 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și principiul proporționalității (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 ianuarie 2022, MONO, C-326/20, EU:C:2022:7, punctul 34 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 24 februarie 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli și Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punctul 36).
- 35 În această privință, trebuie amintit că, chiar dacă pe plan formal instanța de trimitere și-a limitat întrebarea la interpretarea articolului 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118, această împrejurare nu împiedică Curtea să îi furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă această instanță s-a referit sau nu la acestea în enunțul întrebării sale. În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și mai ales din motivarea deciziei de trimitere elementele din dreptul menționat care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 februarie 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli et Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punctul 19).

Cu privire la principiul ne bis in idem

- 36 Referitor la aplicarea articolului 50 din cartă în cauza principală, trebuie amintit că domeniul de aplicare al acesteia, în ceea ce privește acțiunea statelor membre, este definit la articolul 51 alineatul (1) din aceasta, conform căruia dispozițiile cartei se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii, această dispoziție confirmând jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocația de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, însă nu în afara unor asemenea situații [Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 78 și jurisprudența citată].

- 37 În speță, din cererea de decizie preliminară reiese că cele două măsuri în discuție în litigiul principal sancționează încălcarea unor norme naționale care fac parte din regimul accizelor care asigură transpunerea Directivei 2008/118.
- 38 În consecință, atunci când un stat membru adoptă asemenea măsuri, el pune în aplicare această directivă și, prin urmare, dreptul Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă. În consecință, acesta trebuie să respecte dispozițiile cartei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 26).
- 39 Or, potrivit articolului 50 din cartă, „[n]imeni nu poate fi judecat sau condamnat pentru o infracțiune pentru care a fost deja achitat sau condamnat în cadrul Uniunii [Europene], prin hotărâre judecătorească definitivă, în conformitate cu legea”.
- 40 Principiul *ne bis in idem* amintit la această dispoziție interzice cumulul atât de proceduri, cât și de sancțiuni care prezintă o natură penală pentru aceleași fapte și împotriva aceleiași persoane (Hotărârea din 22 martie 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, punctul 24 și jurisprudența citată).
- 41 Trebuie amintit că aplicarea principiului *ne bis in idem* este supusă unei duble condiții, și anume, pe de o parte, să existe o decizie anterioară definitivă (condiția „bis”) și, pe de altă parte, ca aceleași fapte să fie vizate de decizia anterioară și de procedurile sau de deciziile ulterioare (condiția „idem”) (Hotărârea din 22 martie 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, punctul 28, și Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 51).
- 42 În ceea ce privește condiția „idem”, aceasta impune ca faptele materiale să fie identice, iar nu doar similare. Prin identitatea faptelor materiale se înțelege un ansamblu de împrejurări concrete care decurg din evenimente care sunt în esență aceleași, în sensul că presupun existența aceluiași autor și a unei legături indisolubile între ele în timp și spațiu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 martie 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, punctele 36 și 37).
- 43 În speță, din decizia de trimitere reiese că măsurile în discuție în litigiul principal au fost adoptate în privința aceleiași persoane juridice, și anume Vinal, și pentru aceleași fapte.
- 44 În ceea ce privește condiția „bis”, trebuie amintit că, pentru a se putea considera că o hotărâre judecătorească a fost pronunțată definitiv cu privire la faptele care fac obiectul unei a doua proceduri, este necesar nu doar ca această hotărâre să fi rămas definitivă, ci și ca ea să fi fost pronunțată în urma unei aprecieri asupra fondului cauzei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 martie 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, punctul 29).
- 45 În speță, din indicațiile furnizate de instanța de trimitere pare să reiasă că aceasta este efectiv situația, întrucât decizia de retragere a licenței de exploatare a antrepozitului fiscal a fost adoptată după ce decizia de aplicare a sancțiunii financiare, pronunțată în urma unei aprecieri asupra fondului cauzei, a dobândit caracter definitiv.
- 46 În acest context, pentru a stabili aplicabilitatea articolului 50 din cartă, trebuie să se determine dacă măsurile în discuție în litigiul principal, și anume sancțiunea financiară, impusă în temeiul articolului 112 alineatul (1) din ZADS, și retragerea licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal, impusă în temeiul articolului 53 alineatul (2) punctul 1 din ZADS coroborat cu articolul 47 din aceasta, pot fi calificate drept „sancțiuni care prezintă o natură penală”, în sensul cartei.

- 47 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții că natura penală a sancțiunilor în scopul aplicării principiului *ne bis in idem* depinde de trei criterii. Primul este calificarea juridică a faptei ilicite în dreptul intern, al doilea, natura însăși a faptei ilicite, iar al treilea, gradul de severitate a sancțiunii pe care persoana în cauză riscă să o suporte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 27, și Hotărârea din 4 mai 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, punctul 38).
- 48 În speță, în ceea ce privește primul criteriu, din indicațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că măsurile în discuție în litigiul principal sunt considerate sancțiuni administrative în dreptul bulgar.
- 49 Cu toate acestea, aplicarea articolului 50 din cartă se extinde, independent de calificarea procedurilor și a sancțiunilor în dreptul intern, la procedurile și la sancțiunile care trebuie considerate ca prezentând un caracter penal în temeiul celorlalte două criterii menționate la punctul 47 din prezenta hotărâre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 29, și Hotărârea din 4 mai 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, punctul 41).
- 50 În ceea ce privește al doilea criteriu, referitor la natura însăși a faptei ilicite, acesta presupune să se verifice dacă măsura în discuție urmărește în special o finalitate represivă, fără ca simpla împrejurare că aceasta urmărește și o finalitate preventivă să fie de natură să îi înlăture calificarea de sancțiune penală. Astfel, este în însăși natura sancțiunilor penale ca acestea să aibă ca obiect atât reprimarea, cât și prevenirea comportamentelor ilicite. În schimb, o măsură care se limitează la repararea prejudiciului cauzat prin infracțiunea vizată nu prezintă o natură penală [Hotărârea din 22 iunie 2021, Latvijas Republikas Saeima (Puncte de penalizare), C-439/19, EU:C:2021:504, punctul 89, Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 30, și Hotărârea din 4 mai 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, punctul 42].
- 51 În speță, sancțiunea financiară și decizia de retragere a licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal par să urmărească ambele obiective, atât de descurajare, cât și de sancționare a încălcărilor regimului accizelor, și nu au vocația de a repara prejudiciul cauzat de acestea.
- 52 Cu toate acestea, trebuie subliniat că decizia de retragere a licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal, așa cum este prevăzută la articolul 53 alineatul (2) din ZADS, intră în mod specific sub incidența regimului de circulație a produselor supuse accizelor și plasate într-un regim suspensiv, instituit prin Directiva 2008/118, în care antrepozitarii autorizați joacă un rol central (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 iunie 2016, Kapnoviomichania Karelia, C-81/15, EU:C:2016:398, punctul 31). Astfel, din decizia de trimitere reiese că o asemenea decizie nu are vocația de a se aplica decât operatorilor economici care sunt titulari ai unei autorizații de a acționa în calitate de antrepozitar autorizat al unor produse supuse accizelor, în sensul acestei directive, privându-i de beneficiile care decurg dintr-o asemenea autorizație (a se vedea prin analogie Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 32).
- 53 Prin urmare, o decizie de retragere a licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal nu vizează publicul în general, ci o categorie specială de destinatari care, întrucât exercită o activitate reglementată în mod specific de dreptul Uniunii, sunt obligați să îndeplinească condițiile necesare pentru a beneficia de o autorizație eliberată de statele membre și care le conferă anumite prerogative. Revine, așadar, instanței de trimitere sarcina de a examina dacă o asemenea decizie constă în privarea Vinal de exercitarea acestor prerogative pentru motivul că autoritatea administrativă competentă a apreciat că nu mai sunt îndeplinite condițiile de atribuire a acestei

autorizații, ceea ce ar pleda în favoarea constatării faptului că aceeași decizie nu urmărește o finalitate represivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 33).

- 54 În schimb, din dosarul de care dispune Curtea nu reiese că sancțiunea financiară aplicată Vinal nu ar avea vocația de a se aplica decât operatorilor economici titulari ai unei autorizații de a acționa în calitate de antrepozitar autorizat al unor produse supuse accizelor, astfel încât considerațiile care precedă, ce figurează la punctele 52 și 53 din prezenta hotărâre, nu i-ar putea fi transpuse.
- 55 În ceea ce privește al treilea criteriu, referitor la gradul de severitate a sancțiunii aplicate, trebuie să se constate că acest grad de severitate trebuie apreciat în funcție de pedeapsa maximă prevăzută de dispozițiile relevante (Hotărârea din 4 mai 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, punctul 46).
- 56 În speță, în ceea ce privește, pe de o parte, sancțiunea financiară, faptul că quantumul său nu poate fi mai mic de 500 BGN (aproximativ 250 de euro), că el corespunde în mod sistematic dublului quantumului neprelevat și că reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu prevede nicio limită maximă a acestui quantum, astfel încât, în speță, a fost aplicată o sancțiune într-un quantum echivalent cu aproximativ 128 000 de euro, dovedește caracterul sever al acestei sancțiuni (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 mai 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, punctul 48), care ar putea fi suficient pentru ca ea să poată fi calificată drept sancțiune cu caracter penal.
- 57 În această privință, trebuie amintit că s-a putut considera că o amendă de 30 % din quantumul taxei pe valoarea adăugată datorate, care se adaugă la plata acestei taxe, prezintă un grad de severitate ridicat susceptibil să susțină analiza potrivit căreia o asemenea sancțiune este de natură penală în sensul articolului 50 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 martie 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, punctul 33).
- 58 Pe de altă parte, deși este adevărat că retragerea licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal are ca unic efect privarea antrepozitarului autorizat vizat de prerogativele aferente regimului antrepozitului fiscal și nu împiedică acest antrepozitar să continue să desfășoare activități economice care nu necesită o asemenea licență (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 37), consecințele unei asemenea retrageri rămân severe pentru acesta din urmă, în special din moment ce efectele acestei măsuri nu sunt limitate în timp (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 mai 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, punctul 47).
- 59 Rezultă din ceea ce precedă că cele două măsuri în discuție în litigiul principal pot constitui sancțiuni cu caracter penal, aspect a cărui verificare revine însă instanței de trimitere în temeiul precizărilor care precedă.
- 60 Dacă aceasta este situația, cumulul lor generează, prin urmare, o restrângere a dreptului fundamental garantat la articolul 50 din cartă.
- 61 Astfel, deși în urma examinării condițiilor amintite anterior instanța de trimitere consideră că cumulul celor două măsuri în discuție în litigiul principal constituie o restrângere a dreptului fundamental garantat la articolul 50 din cartă, îi revine sarcina de a stabili dacă această restrângere ar putea fi totuși considerată justificată în temeiul articolului 52 alineatul (1) din

aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 martie 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, punctul 40, și Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctele 58 și 59).

- 62 Conform articolului 52 alineatul (1) prima teză din cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin aceasta trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și libertăți. Potrivit celei de a doua teze a acestei dispoziții, cu respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri ale drepturilor și ale libertăților menționate numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și a libertăților celorlalți.
- 63 În speță, în ceea ce privește, în primul rând, condițiile enunțate la articolul 52 alineatul (1) prima teză din cartă, trebuie arătat, pe de o parte, că cerința potrivit căreia posibilitatea cumulului sancțiunilor trebuie să fie prevăzută de lege pare îndeplinită din moment ce ZADS prevede în mod explicit, printre altele, în cazul unei încălcări considerate grave a regimului accizelor, aplicarea cumulată a celor două măsuri în discuție în litigiul principal.
- 64 Pe de altă parte, rezultă de asemenea din jurisprudență că o asemenea posibilitate de a cumula procedurile și sancțiunile nu respectă substanța articolului 50 din cartă decât cu condiția ca reglementarea națională să nu permită urmărirea și sancționarea aceluiași fapt pentru aceeași infracțiune sau în urmărirea aceluiasi obiectiv, ci să prevadă doar posibilitatea unui cumul al procedurilor și al sancțiunilor în temeiul unor reglementări diferite (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 martie 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, punctul 43, și Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 63).
- 65 În speță, o asemenea condiție pare îndeplinită din moment ce cele două măsuri în discuție în litigiul principal nu au același domeniu de aplicare, retragerea unei licențe de exploatare vizând numai unele dintre încălcările care au făcut obiectul unei sancțiuni financiare, și fiecare dintre ele urmărește obiective proprii.
- 66 În ceea ce privește, în al doilea rând, condițiile prevăzute la articolul 52 alineatul (1) a doua teză din cartă, printre care cea referitoare la necesitatea ca un sistem de sancțiuni să răspundă unui obiectiv de interes general, din dosarul de care dispune Curtea reiese că sistemul în discuție în litigiul principal răspunde efectiv unui asemenea obiectiv în măsura în care urmărește să garanteze nu numai buna funcționare a regimului special de suspendare a accizelor care se bazează pe un grad ridicat de încredere între administrație și operatori, ci și, mai general, să combată printre altele fraudă fiscală, ceea ce corespunde de altfel unui obiectiv urmărit de Directiva 2008/118 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iunie 2017, Comisia/Portugalia, C-126/15, EU:C:2017:504, punctul 59).
- 67 Or, având în vedere importanța pe care dreptul Uniunii o acordă acestui obiectiv de interes general, un cumul de proceduri și de sancțiuni de natură penală se poate justifica atunci când aceste proceduri și sancțiuni urmăresc, în vederea realizării unui asemenea obiectiv, scopuri complementare având ca obiect, dacă este cazul, aspecte diferite ale aceluiași comportament infracțional vizat (a se vedea prin analogie Hotărârea din 20 martie 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, punctul 44, Hotărârea din 20 martie 2018, Garlsson Real Estate și alții, C-537/16, EU:C:2018:193, punctul 46, Hotărârea din 20 martie 2018, Di Puma și Zecca, C-596/16 și C-597/16, EU:C:2018:192, punctul 42, precum și Hotărârea din 22 martie 2022, Nordzucker și alții, C-151/20, EU:C:2022:203, punctul 52).

- 68 Aceasta este *a priori* situația reglementării naționale în discuție în litigiul principal. Astfel, pare legitim ca un stat membru să dorească, pe de o parte, să descurajeze și să sancționeze neperceperea accizelor prevăzând aplicarea unei sancțiuni financiare suficient de ridicate și, pe de altă parte, să descurajeze și să sancționeze încălcări grave ale normelor care guvernează acest regim prin adoptarea unei sancțiuni complementare, cum ar putea fi retragerea licenței de exploatare a antrepozitarului autorizat care a săvârșit aceste încălcări (a se vedea prin analogie Hotărârea din 20 martie 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, punctul 45). După cum rezultă în special din observațiile transmise de guvernul bulgar, această a doua măsură reflectă pierderea încrederii administrației vamale în respectarea normelor aferente funcționării unui antrepozit fiscal, în sensul Directivei 2008/118, și voința sa de a evita riscul de recidivă.
- 69 În ceea ce privește, în sfârșit, respectarea principiului proporționalității, trebuie amintit că acesta impune ca cumulul de proceduri și de sancțiuni prevăzut de reglementarea națională să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de această reglementare, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconvenientele cauzate de aceasta nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea din 22 martie 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, punctul 48, Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 66, și Hotărârea din 4 mai 2023, MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371, punctul 56).
- 70 În ceea ce privește, pe de o parte, caracterul adecvat al unui asemenea cumul, trebuie arătat că, pentru ca o sancțiune să asigure un efect realmente disuasiv, contravenienței trebuie să fie privați efectiv de avantajele economice care decurg din încălcările regimului accizelor, iar sancțiunile trebuie să permită producerea unor efecte proporționale cu gravitatea încălcărilor, astfel încât să descurajeze în mod eficient orice persoană să săvârșească încălcări de aceeași natură (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 februarie 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli și Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punctul 44).
- 71 Or, aceasta pare să fie situația unui sistem precum cel în discuție în litigiul principal, care privează persoana interesată de dublul quantumului accizelor nepercepute, precum și de beneficiul regimului suspensiv de asemenea accize aferent antrepozitului fiscal.
- 72 În plus, un asemenea sistem permite diminuarea sau chiar eliminarea considerațiilor economice susceptibile să determine antrepozitarii autorizați să nu respecte regimul accizelor (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 februarie 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli și Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punctul 45).
- 73 Astfel, același sistem pare de natură, pe de o parte, să neutralizeze avantajul financiar obținut prin încălcare și, pe de altă parte, să încurajeze antrepozitarii autorizați să respecte regimul accizelor (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 februarie 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli și Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punctul 46), dar și să limiteze riscurile de recidivă care pot fi considerate mai importante în cazul unor încălcări grave.
- 74 O reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal pare, așadar, adecvată pentru atingerea obiectivului legitim urmărit de combatere a fraudei și a eventualelor abuzuri (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 februarie 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli și Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punctul 47).

- 75 În ceea ce privește, pe de altă parte, caracterul strict necesar al unui asemenea cumul de proceduri și de sancțiuni, trebuie să se aprecieze mai exact dacă există norme clare și precise care permit justițiabililor să prevadă care acte și omisiuni pot face obiectul unui cumul de proceduri, precum și de sancțiuni și care asigură o coordonare între diferitele autorități, dacă aceste două proceduri au fost desfășurate într-un mod suficient de coordonat și de apropiat în timp și dacă sancțiunea, dacă este cazul, aplicată cu ocazia primei proceduri pe plan cronologic, a fost luată în considerare la evaluarea celei de a doua sancțiuni, astfel încât sarcinile care rezultă pentru persoanele vizate dintr-un asemenea cumul sunt limitate la strictul necesar, iar ansamblul sancțiunilor aplicate corespunde gravității încălcărilor săvârșite (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 martie 2022, *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, punctul 51, și Hotărârea din 23 martie 2023, *Dual Prod*, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 67).
- 76 Mai trebuie precizat că cerința potrivit căreia autoritatea trebuie să țină seama de prima sancțiune cu ocazia evaluării celei de a doua sancțiuni se aplică, fără excepție, tuturor sancțiunilor impuse cumulativ și, prin urmare, atât cumulului de sancțiuni de aceeași natură, cât și cumulului de sancțiuni de natură diferită, precum cel al sancțiunilor financiare și al sancțiunilor care limitează dreptul de a desfășura anumite activități profesionale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 mai 2022, *BV*, C-570/20, EU:C:2022:348, punctul 50).
- 77 În speță, pare să reiasă din dosarul de care dispune Curtea că reglementarea națională în discuție în litigiul principal prevede în mod clar și precis împrejurările în care o încălcare a regimului accizelor poate face obiectul unui cumul între o sancțiune financiară și o retragere a licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal, aspect a cărui apreciere revine însă instanței de trimitere. Pe de altă parte, din acest dosar nu pare să reiasă că aceste două măsuri au fost adoptate de autorități diferite, a căror coordonare ar trebui asigurată.
- 78 Totuși, reiese de asemenea din dosarul de care dispune Curtea că administrația vamală este obligată în mod legal să retragă licența de exploatare a unui antrepozit fiscal atunci când, precum în speță, antrepozitarul autorizat a făcut obiectul unei decizii definitive prin care a fost condamnat la o sancțiune financiară într-un quantum mai mare de 15 000 BGN (aproximativ 7 600 de euro), un asemenea quantum fiind el însuși stabilit în mod automat la dublul quantumului accizelor nepercepute, astfel cum s-a amintit la punctul 56 din prezenta hotărâre.
- 79 Rezultă că, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal nu pare să permită luarea în considerare a gravității primei sancțiuni la evaluarea celei de a doua și nici ca o autoritate să evalueze dacă cumulul acestor două sancțiuni este limitat, în fiecare caz, la strictul necesar.
- 80 Din considerațiile care precedă rezultă că, deși sancțiunea financiară și decizia de retragere a licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal trebuie considerate sancțiuni de natură penală, articolul 50 din cartă este susceptibil să se opună aplicării deciziei de retragere a licenței de exploatare a Vinal de exploatare a antrepozitului său fiscal, a cărei legalitate este contestată în fața instanței de trimitere, aspect a cărui verificare este de competența acesteia din urmă.

Cu privire la principiul proporționalității

- 81 Chiar presupunând că sancțiunea financiară sau decizia de retragere a licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal nu constituie o sancțiune penală, în vederea aplicării articolului 50 din cartă, și că, prin urmare, acest articol nu poate în niciun caz să se opună cumulului acestor două măsuri, respectiva decizie de retragere, care face obiectul litigiului pendinte în fața instanței de trimitere, ar trebui să respecte și principiul proporționalității, ca principiu general al dreptului Uniunii.
- 82 Acest principiu impune statelor membre să recurgă la mijloace care, permițând în același timp atingerea în mod eficient a obiectivului urmărit de dreptul intern, nu trebuie să depășească ceea ce este necesar și care aduc atingere cât mai puțin posibil obiectivelor și principiilor stabilite prin legislația Uniunii în cauză. Jurisprudența Curții precizează în această privință că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea din 13 noiembrie 1990, Fedesa și alții, C-331/88, EU:C:1990:391, punctul 13, precum și Hotărârea din 23 martie 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, punctul 71).
- 83 Pentru a aprecia, mai exact, dacă o sancțiune este conformă cu principiul proporționalității, trebuie să se țină seama în special de natura și de gravitatea încălcării pe care această sancțiune urmărește să o pedepsească (a se vedea prin analogie Hotărârea din 20 iunie 2013, Rodopi-M 91, C-259/12, EU:C:2013:414, punctul 38).
- 84 În această privință, din decizia de trimitere reiese că retragerea licenței de exploatare a unui antrepozit fiscal este pronunțată de administrația vamală atunci când antrepozitarul autorizat nu a respectat condițiile prevăzute de reglementarea națională pentru a obține licența de exploatare și că aceasta este situația în special atunci când, precum în speță, acest antrepozitar a săvârșit o încălcare calificată drept „gravă” în dreptul național și care a făcut obiectul unei sancțiuni financiare definitive.
- 85 Or, o încălcare a regimului accizelor este calificată drept „gravă”, în temeiul articolului 4 punctul 18 din ZADS, atunci când încălcarea regimului accizelor a condus la o amendă într-un quantum mai mare de 15 000 BGN (aproximativ 7 600 de euro).
- 86 Din moment ce, în temeiul articolului 112 alineatul (1) din ZADS, sancțiunea pecuniară în discuție în litigiul principal este întotdeauna stabilită la dublul quantumului accizelor nepercepute, pare să rezulte că nerespectarea regimului accizelor este considerată „gravă” în dreptul național și determină în mod automat retragerea licenței de exploatare atunci când această încălcare care a condus la sancțiunea financiară privește un quantum al accizelor nepercepute mai mare de 7 500 BGN (aproximativ 3 800 de euro), ceea ce caracterizează o fraudă de o anumită gravitate.
- 87 Cu toate acestea, trebuie de asemenea să se ia în considerare eventualele repercusiuni ale unei măsuri de retragere, precum cea în discuție în litigiul principal, asupra dreptului legitim al antrepozitarului autorizat de a desfășura o activitate economică (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 februarie 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli și Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punctul 48).
- 88 În această privință, trebuie amintit că, astfel cum s-a subliniat la punctul 58 din prezenta hotărâre, consecințele retragerii licenței de exploatare asupra activităților economice ale antrepozitarului autorizat par severe din moment ce o asemenea retragere nu este limitată în timp.

- 89 În plus și mai ales, din dosarul de care dispune Curtea reiese că reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu permite persoanei interesate să obțină ulterior o nouă licență de exploatare.
- 90 Guvernul bulgar arată în această privință că interdicția respectivă ar fi justificată de necesitatea de a evita riscul de recidivă. Cu toate acestea, deși nu pare nejustificat ca un antrepozitar autorizat care a participat, de exemplu, la o fraudă pe scară largă să fie privat definitiv de beneficiul regimului suspensiv de accize aferent unui antrepozit fiscal, acesta nu este în mod necesar cazul pentru infracțiuni mai puțin grave.
- 91 Rezultă că, chiar dacă privarea de beneficiul regimului suspensiv de taxe aferent unui antrepozit fiscal pare să fie o măsură proporțională în raport cu gravitatea unei infracțiuni precum cea prevăzută la articolul 53 alineatul (2) punctul 1 din ZADS, revine totuși instanței de trimitere sarcina de a stabili dacă o excludere definitivă de la beneficiul unui astfel de regim constituie de asemenea o măsură proporțională în raport cu gravitatea acestei infracțiuni.
- 92 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima și la a treia întrebare examinate împreună că articolul 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118 coroborat cu principiul proporționalității trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care prevede retragerea unei licențe de exploatare a unui antrepozit fiscal în cazul unei încălcări a regimului accizelor considerate gravă de reglementarea națională, în mod cumulativ cu o sancțiune financiară deja aplicată pentru aceleași fapte, în măsura în care această retragere, având în vedere în special caracterul său definitiv, nu constituie o măsură disproporționată în raport cu gravitatea încălcării.
- 93 În plus, în cazul în care aceste două sancțiuni ar prezenta un caracter penal, articolul 50 din cartă trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei asemenea reglementări naționale cu condiția ca:
- posibilitatea de a cumula aceste două sancțiuni să fie prevăzută de lege;
 - reglementarea națională să nu permită urmărirea și sancționarea aceluiași fapt pentru aceeași infracțiune sau în urmărirea aceluiasi obiectiv, ci să prevadă doar posibilitatea unui cumul al procedurilor și al sancțiunilor în temeiul unor reglementări diferite;
 - respectivele proceduri și sancțiuni să vizeze scopuri complementare având ca obiect, dacă este cazul, aspecte diferite ale aceluiasi comportament infracțional vizat și
 - să existe norme clare și precise care să permită să se prevadă actele și omisiunile care sunt susceptibile să facă obiectul unui cumul de proceduri și de sancțiuni, precum și coordonarea dintre diferitele autorități, cele două proceduri să fi fost desfășurate într-un mod suficient de coordonat și de apropiat în timp, iar sancțiunea eventual aplicată cu ocazia primei proceduri pe plan cronologic să fi fost luată în considerare la evaluarea celei de a doua sancțiuni, astfel încât sarcinile pentru persoanele vizate ce rezultă dintr-un asemenea cumul să fie limitate la strictul necesar, iar ansamblul sancțiunilor aplicate să corespundă gravității încălcărilor săvârșite.

Cu privire la a doua întrebare

- 94 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită Curții să interpreteze principiul nediscriminării, în sensul considerentului (10) al Directivei 2008/118.

- 95 În această privință, trebuie amintit că, potrivit acestui considerent, modalitățile de percepere și restituire a taxelor au un impact asupra bunei funcționări a pieței interne și, prin urmare, ar trebui să se bazeze pe criterii nediscriminatorii.
- 96 Cu toate acestea, nu reiese nicidecum din decizia de trimitere și nici din dosarul de care dispune Curtea că litigiul principal privește modalitățile de percepere și de restituire a accizelor.
- 97 Nici din această decizie, nici din acest dosar nu reiese că administrația vamală bulgară ar fi tratat Vinal în mod diferit față de ceilalți operatori aflați într-o situație comparabilă.
- 98 Prin urmare, trebuie amintit că instanța națională este obligată să explice, în însăși decizia de trimitere, cadrul factual și normativ al litigiului principal și să furnizeze explicațiile necesare cu privire la motivele care au stat la baza alegerii dispozițiilor dreptului Uniunii a căror interpretare o solicită, precum și cu privire la legătura pe care o stabilește între aceste dispoziții și legislația națională aplicabilă litigiului cu care este sesizată [a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 iunie 2020, C. F. (Control fiscal), C-430/19, EU:C:2020:429, punctul 23 și jurisprudența citată].
- 99 În consecință, decizia de trimitere în mod vădit nu îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 94 litera (c) din Regulamentul de procedură al Curții în ceea ce privește a doua întrebare, care trebuie respinsă ca inadmisibilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 100 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 16 alineatul (1) din Directiva 2008/118/CE a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind regimul general al accizelor și de abrogare a Directivei 92/12/CEE coroborat cu principiul proporționalității trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care prevede retragerea unei licențe de exploatare a unui antrepozit fiscal în cazul unei încălcări a regimului accizelor considerate gravă de reglementarea națională, în mod cumulativ cu o sancțiune financiară deja aplicată pentru aceleași fapte, în măsura în care această retragere, având în vedere în special caracterul său definitiv, nu constituie o măsură disproporționată în raport cu gravitatea încălcării.

În cazul în care aceste două sancțiuni ar prezenta un caracter penal, articolul 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei asemenea reglementări naționale cu condiția ca:

- **posibilitatea de a cumula aceste două sancțiuni să fie prevăzută de lege;**
- **reglementarea națională să nu permită urmărirea și sancționarea aceluiași fapte pentru aceeași infracțiune sau în urmărirea aceluiași obiectiv, ci să prevadă doar posibilitatea unui cumul al procedurilor și al sancțiunilor în temeiul unor reglementări diferite;**

- **respectivele proceduri și sancțiuni să vizeze scopuri complementare având ca obiect, dacă este cazul, aspecte diferite ale aceluiași comportament infracțional vizat și**
- **să existe norme clare și precise care să permită să se prevadă actele și omisiunile care sunt susceptibile să facă obiectul unui cumul de proceduri și de sancțiuni, precum și coordonarea dintre diferitele autorități, cele două proceduri să fi fost desfășurate într-un mod suficient de coordonat și de apropiat în timp, iar sancțiunea eventual aplicată cu ocazia primei proceduri pe plan cronologic să fi fost luată în considerare la evaluarea celei de a doua sancțiuni, astfel încât sarcinile pentru persoanele vizate ce rezultă dintr-un asemenea cumul să fie limitate la strictul necesar, iar ansamblul sancțiunilor aplicate să corespundă gravității încălcărilor săvârșite.**

Semnături